

Nasz kawałek wszechświata

Układ Słoneczny to najbliższy nam fragment kosmosu. Jego centrum, czyli środkiem, jest Słońce, wokół którego krąży osiem kulistych planet.

Słońce jest gwiazdą, i to wcale nie największą w kosmosie. Dla nas, mieszkańców Ziemi, jest jednak najważniejsze, bo zapewnia nam światło i ciepło.

Ziemia to nasz wielki dom. Bujnie rozwinęło się tu życie. Ziemia obiega Słońce w ciągu 365 dni, czyli... tak, właśnie – przez rok.

Księżyc nie jest planetą ani gwiazdą. Wcale nie świeci, tylko odbija światło Słońca. Krąży wokół Ziemi, podobnie jak Ziemia wokół Słońca.

Wenus łatwo rozpoznać na niebie w pogodną noc – ma lekko błękitny odcień i tylko Księżyc jest od niej jaśniejszy.

Merkury krąży najbliżej Słońca. Powierzchnia tej planety jest skalistą pustynią. Nie ma tu rzek ani oceanów.

Uran i **Neptun** to planety położone najdalej od Słońca.

Saturn otaczają jakby pierścienie. Tworzą je krążące wokół tej planety setki mniejszych i większych księżyców, kawałków lodu i skał.

Jowisz jest ogromny. Ma kilkanaście księżyców.

Mars to pokryta czerwonym pyłem bardzo zimna planeta. Niektórzy do dziś sądzą, że żyją tam jakieś rozumne istoty.

Nasz język polski

Nazwy planet piszemy wielką literą, na przykład: **Ziemia**, **Mars**, **Wenus**.

1. Ile planet wchodzi w skład Układu Słonecznego? Przeczytaj ich nazwy, zaczynając od tej najbliższej Słońcu.
2. Które planety są mniejsze, a które większe od Ziemi?
3. Wymień znane ci nazwy gwiazd i planet. Jak piszemy te wyrazy?

W Polskę!

To dopiero dom! Wchodzi się do niego przez okno w dachu, a w środku wszystko też jest „do góry nogami”.

Symbark
dom do góry nogami

Ujazd
park Mikrokosmos

W Ujeździe odpowiedź na pytanie: *Kto jest większy – człowiek czy mrówka?* nie wydaje się wcale oczywista. Mrówka i inne owady patrzą tu na ludzi z góry. Na szczęście, są tylko rzezbami.

Tu zupełnie bezpiecznie można przeżyć spotkanie z dinozaurami, na łądzie i w wodzie, a także poszukać skarbów w labiryncie.

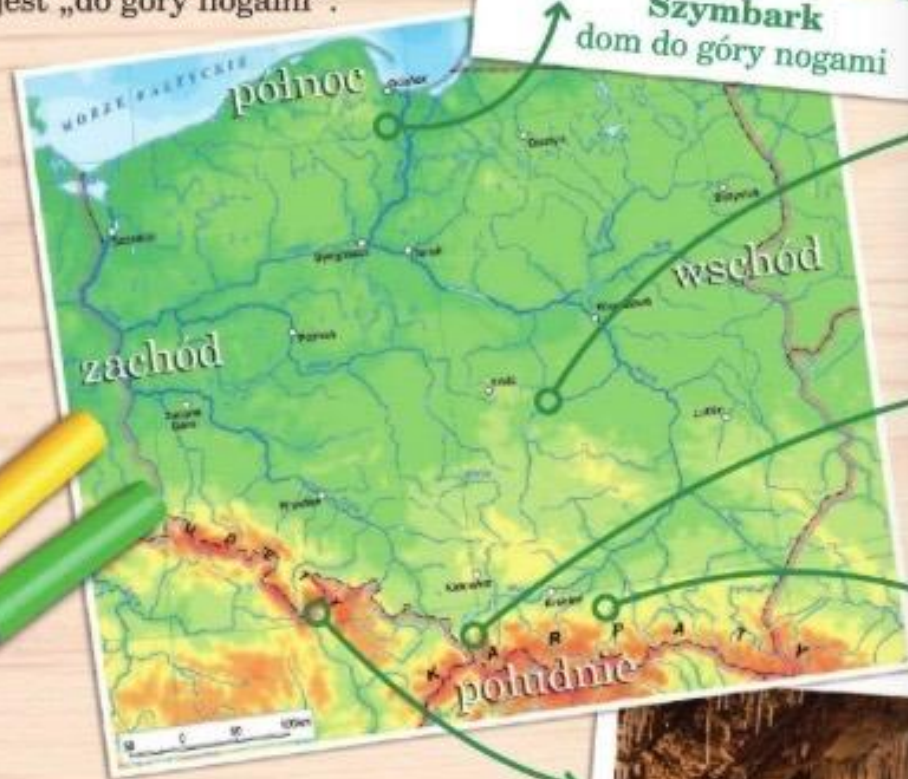
Ochaby
Dream Park [czytaj: Drim Park]

To najstarsza kopalnia soli w Polsce. Dla turystów przygotowano tu specjalną podziemną prezentację, podczas której można zobaczyć, jak dawniej wydobywano sól.

Bochnia
kopalnia soli

1. Jakie ciekawe miejsca zostały pokazane na zdjęciach? Co można w nich zobaczyć?
2. Które z pokazanych na zdjęciach miejsc najbardziej cię zainteresowały?
3. Jakie masz plany na wakacje? Gdzie je spędzisz? Czy potrafisz wskazać to miejsce na mapie lub na globusie? Spróbuj je odnaleźć. Możesz skorzystać z pomocy kogoś dorosłego.
4. Przyjrzyj się mapie Polski. Odczytaj z niej nazwy kierunków.

Kilkaset metrów podziemnych korytarzy, w których przed tysiącami lat mieszkaly lwy jaskiniowe i niedźwiedzie, a teraz żyją nietoperze. Mnóstwo tu niezwykłych rzeźb, które stworzyła przyroda.

Kletno
Jaskinia Niedźwiedzia

W drogę!

Wakacje to świetny czas na bliższe i dalsze wędrowki. Do każdej takiej wyprawy trzeba się jednak dobrze przygotować.

Latem zwykle jest ciepło, ale może się zdarzyć, że po słonecznym poranku nadejdzie deszczowe popołudnie, a temperatura gwałtownie spadnie. Warto więc słuchać telewizyjnych lub radiowych prognoz pogody. Zdarza się jednak, że prognozy się nie sprawdzają. Szczególnie w górach pogoda bywa zmienna. Dlatego dobrze jest mieć ze sobą **strój na każdą pogodę**:

- **cieplą bluzę**,
- **kurtkę** chroniącą przed wiatrem i deszczem,
- wygodne, nieprzemakalne **buty**,
- **nakrycie głowy** chroniące przed słońcem.

Do plecaka natomiast warto schować:

- **kanapki**,
- **małe co nieco** na przekąskę – najlepiej coś pożywne, na przykład czekoladę,
- **butelkę czegoś do picia** – najlepiej niegazowanej wody – lub **termos z ciepłą herbatą**.

Pamiętaj!

Mapa oraz drogowskazy i inne znaki na trasie pomagają się zorientować, gdzie jesteśmy, i podpowiadają, którą drogę dojechać do celu.

1. Jak turysta powinien się przygotować do wycieczki, a jak powinien się podczas niej zachowywać?
2. Jakich rad możesz udzielić początkującemu turysty? Zapisz w zeszycie kilka z nich.
3. Zaprojektuj znaczek małego turysty.

Rokanna Sędrzejewska-Wróbel

Dzień taty

– No to jadę – powiedziała mama i pojechała na konferencję.
 – I co teraz będzie? – zapytała Iza, a Igor i Iga pociągnęli nosami.
 – A co ma być? Normalnie będzie – tata radośnie klasnął w dłonie. – Posprzątam mieszkanie, odrobicie lekcje, a potem zrobimy obiad. Zwyczajna sobota.
 – Mieszkanie? – Iza zamrugala oczami. – My zawsze sprzątam tylko swoje pokoje...
 – Sami lekcje? – zdziwił się Igor. – Bez pomagania?
 – Zrobimy obiad? Mama zawsze... – zaprotestowała Iga, ale tata był szybszy.
 – Mama to mama, a tata to tata. Dzisiaj jest dzień taty. Raz dwa – Iza odkurza, Iga nastawia pranie, Igor szoruje wannę, ja zmywam naczynia.

I zmył. A Iza odkurzyła, chociaż nigdy wcześniej tego nie robiła, ścierała tylko kurz z mebli ściereczką. Tak samo, jak Iga nigdy nie nastawiała prania, a Igor nie szorował wanny, bo mama zawsze mówiła, że to za trudne. Kiedy skończyli, mieszkanie co prawda nie lśniło tak, jak zwykle, ale za to porządki trwały dużo krócej i już po godzinie cała trójka odrabiała lekcje. Tata poszedł po zakupy. Przed wyjściem zarządził, że starsi sprawdzają prace młodszych, a on na końcu sprawdzi wszystko razem. I zamiast powiedzieć, jak się pisze „kukulka”, położył na stole słownik ortograficzny. Na początku szukanie słów w słowniku nie było łatwe, ale potem okazało się całkiem fajną zabawą.

Tak samo jak robienie obiadu, bo tata każdemu przydzielił inne zadanie – Iga była odpowiedzialna za makaron, Igor za sos, a Iza za salate. Tata dyrygował całością i chociaż makaron trochę się rozgotował, sos był za rzadki, a salata za słodka, to i tak wszyscy byli z siebie bardzo dumni. Pierwszy raz w życiu ugotowali zupełnie własny obiad!

– To co teraz robimy? – zapytała Iga.
 – Idziemy na męską wyprawę! – powiedział tata.
 – Dziewczyny też? – zdziwił się Igor.
 – A czemu nie, synu? – roześmiał się tata. I poszli.

Na męskiej wyprawie było fantastycznie. Najpierw przedzierali się przez krzaki, potem wspinali na górę, potem rozpalili ognisko i piekli na nim kielbaski, a na końcu zebrali zupełnie niemęski bukiet kwiatów dla mamy. I chociaż do domu wrócili, kiedy było już ciemno, wcale nie byli zmęczeni.

– To co teraz robimy? – zapytała Iga. – Może zagramy w planszówkę?
 – Tato, w jaką grę chcesz zagrać? – zawołała Iza, ale tata nie odpowiedział. Tata spał. Zasnął w fotelu, z bukietem dla mamy na kolanach. Dzieci włożyły kwiaty do wazonu i okryły tatę kocem pod samą brodę.
 – Biedny tata, chyba się trochę zmęczył tym dniem taty – westchnęła Iza.
 – Musimy mu przygotować prawdziwy Dzień Ojca – dodał Igor. – Taki fajny, jak on nam. I też go wtedy nauczymy różnych rzeczy.
 – A mama powinna częściej wyjeżdżać na konferencje – pokiwała głową Iga.

1. Jak wyglądał dzień spędzony bez mamy? Jakie zmiany wprowadził tata? Jak rodzina poradziła sobie z obowiązkami?
2. Dlaczego dzieci postanowiły urządzić tacie prawdziwy Dzień Ojca?
3. Jak myślisz, co dzieci mogły przygotować dla taty? Czego mogły go nauczyć?
4. Zaplanuj dzień, który będzie niespodzianką dla twojego taty z okazji jego święta. Przygotuj takie atrakcje, o jakich marzy lub na jakie nie może znaleźć czasu.

Tomasz Plebański

Kilka pożytecznych wakacyjnych porad do wykorzystania w najróżniejszych porach

Gdy jest wielki upał

Żadna podróż się nie uda,
gdy się ma słoneczny udar.
Więc w wakacje chroń swą głowę.
Zwłaszcza górną jej połowę.

Podczas opalania

Jeśli nie chcesz się usmażyć,
gdy opalasz się na plaży,
smaruj się specjalnym kremem.
A nie truskawkowym dżemem!

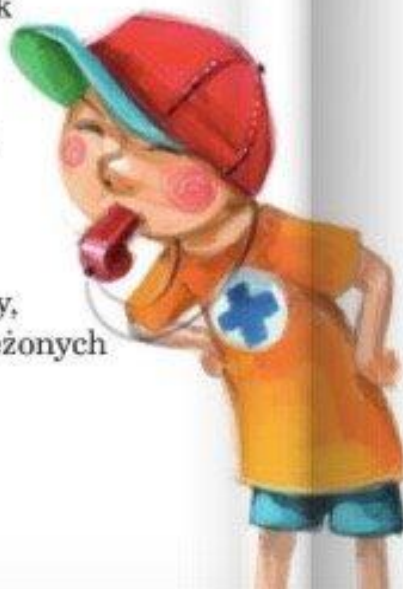

Przed zabawą w wodzie

Nie skacz do wody, bo skręcisz kark
lub złamiesz nogę, rękę czy bark.
A na dodatek zmoczysz kolegów,
którzy spokojnie siedzą na brzegu.

Na strzeżonej plaży

Nieważne, w jakie pojedziesz strony,
pływaj tam tylko w miejscach strzeżonych
i zawsze słuchaj się ratownika.
No i rodzicom z oczu nie znikaj.

Wędrując po górach

Miło po górach chodzić... Lecz jak?
Właściwą drogę wskaże ci szlak.
Nieważne, w jakim będzie kolorze,
pamiętaj, zbaczać z niego nie możesz!

W czasie grzybobrania

Gdy idziesz na grzyby, rób to z rodzicami.
Lub z ciocią i wujkiem, albo też z dziadkami.
Ważne, byś je zbierał tylko z dorosłymi,
wtedy nie pomieszasz dobrych z trującymi.

Po powrocie z lasu

Po powrocie z lasu obejrzyj starannie
całe swoje ciało. Na łóżku lub w wannie.
Sprawdź, czy cię gdzieś kleszcze nie gryzą czasami.
Usuń je natychmiast. Zrób to z rodzicami!

1. Jakie rady na wakacje zostały zawarte w rymowankach? Co można do nich jeszcze dodać? Zapiszcie swoje propozycje na tablicy.
2. Spróbuj ułożyć śmieszna rymowankę dotyczącą zachowania na wakacjach.
3. Przedstawcie wspólnie kilka wakacyjnych rad w postaci znaków przypominających znaki drogowe. Wśród waszych propozycji powinny się znaleźć znaki zakazu, ostrzegawcze i informacyjne.